

1. Алексеев В. П., Дебец Г. Ф. Краниометрия. Методика антропологических исследований. М.: Наука, 1964. 127 с.
2. На Житомирщині завершуються роботи з підняття бойового літака. URL: <https://unm.org.ua/uk/na-zhytomyrshchyni-zavershuyutsya-roboty-z-pidnyattya>
3. Прерванный полет бомбардировщика. Из 1941 в 2017. URL: <https://unm.org.ua/uk/node/1337>
4. Синельников Р. Д., Синельников Я. Р. Атлас анатомии человека в 4 т. Т. I. М.: Медицина. 1996. 344 с.
5. Brothwell D. R. Digging up Bones. London: 1972. 194 p.
6. Pearson K. On the Problem of Sexing Osteometric Material // Biometrika. 1914. Vol. 10. P. 479–487.
7. Vallois H. V. La durée de la vie chez l'homme fossile // L'Anthropologie. 1937. № 47. P. 499–532.

УДК 32.019.51

Дяків В., викладач секції історії України, вчитель історії, заслужений вчитель України

Заліщицька філія Тернопільського обласного відділення МАН України; Заліщицька державна гімназія м. Заліщики Тернопільська обл., Україна

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ У ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ

Diakiv V., lector

THE ROLE OF THE INFORMATION COMPONENT IN HYBRID WARFARE

Сучасний світ розвивається динамічно. Проблеми, які постають перед державами та людством в цілому, потребують негайного вирішення. У контексті глобальних проблем мир та співробітництво між державами виходить на чільне місце. Але, війна, на думку історика Ярослава Грицака, є нормою, а мир – винятком. І сучасні цивілізаційні процеси засвідчують, що способи ведення війни все більше змінюються. Ще в середині ХХ ст.. деякі з політиків, істориків та економістів висловлювали думку про те, що війни майбутнього – це будуть передусім «війни економічні». Вони мали на увазі, що основною метою воєнних протистоянь повинні стати здобуття, захист або посилення власної економічної могутності. Дослідники Френк Г. Хоффман, М. Айшервуд, Є. Магда, Л. Савін та інші тією чи іншою мірою розкрили феномен «війни гібридного типу» [7]. У випадку росії, то її війни носять ментальний, ідеологічний характер. Умовно «сакральність» її парадигми «порятунку від всесвітнього зла», збирання «ісконно руських земель» призводить до цього. Тому варто розглядати не стільки економічне підґрунтя ведення війни, скільки задоволення російськими політиками – правителями своїх геополітичних, часто пов'язаних з особистими ілюзіями і втратою реальності міжнародних відносин, цілей. Для реалізації цього завдання росія послідовно застосовує взаємопов'язані підсистеми, що впливають на всі сфери життя держави-об'єкту підкорення. І прямі воєнні дії часто стають останнім вирішальним фактором тиску та впливу, коли, на думку агресора, інші механізми або не ефективні, або вичерпали себе в силу певних обставин, або вже вплинули на суспільно-політичне становище, підготувавши відповідний ґрунт. У цьому випадку науковці розглядають поняття «гібридна війна». Одне з визначень гібридної війни зазначає, що це «... війна, основним інструментом якої є створення державою-агресором в державі, обраній для агресії, внутрішніх протиріч та конфліктів з подальшим їх використанням для досягнення політичних цілей агресії, які звичайно досягаються звичайною війною» [5].

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

Конструкт гібридної війни, який містить, на думку науковців, різні напрямки впливу: військовий, економічний, репутаційний, смисловий, людський, інформаційний - не несе в собі нічого принципово нового. Це нова комбінація старих елементів, які використовувалися раніше. На думку науковця Георгія Почепцова, гібридна війна – це перевернутий варіант нерегулярної війни, коли військові держави-агресора переходять у цивільне населення [6]. Такий процес змінює парадигму війни для захисту держави. За Д. Кілкулленом тоді головним є не знищення супротивника, а захист місцевого населення, надання йому гарантій безпеки, щоби відірвати ментальність населення від бойовиків, позбавивши останніх можливостями ними маніпулювати.

У російському варіанті гібридної війни задіяні не лише збройні сили. Росія активно використовувала проти України до повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року два види впливу: внутрішній і зовнішній. До першого належали впливові проросійські політики та сили. Вони намагались створити відповідний тиск на Україну. Цей називається феноменом створення і активації союзників як всередині країни, так і в світі. Д. Кілкуллен, підкреслюючи особливу роль інформації у боротьбі з деструктивними соціально-політичними групами, зазначає: «Інформаційну кампанію слід вести на глобальному, регіональному та локальному рівнях, бо сучасні повстанці звертаються до глобальних мереж симпатії, підтримки, фінансування та рекрутування» [6].

Російські операції в Україні часто порівнюють із китайською концепцією війни без обмежень, у якій використовуються багато невійськових інструментів. Серед них виділяють такі елементи: інвестиції, купівля медіа, підтримка політичних партій, розвідувальне проникнення в європейські структури, встановлення зв'язків між релігійними інституціями, використання нерозв'язаних етнічних конфліктів, підтримка російських засобів інформації за кордоном, координовані кібератаки. Частина з них використовують навіть демократичні країни. Але ключова відмінність полягає у тому, що вони не мають стратегічної мети захопити територію іншої держави, і це відбувається у рамках законів економічної конкуренції.

Під час активної фази гібридної війни держава-агресор використовує маніпуляції, які проявляються у захопленні «населенням» під керівництвом бойовиків адміністративних споруд. Це дає можливість для майбутньої легалізації своїх дій та виробленню іміджу в інформаційному просторі, оскільки меседж подається як «народ взяв владу в свої руки». Частина держав демократичної міжнародної спільноти у випадку введення агресором невеликої кількості регулярних військ на територію іншої держави стоїть перед непростим вибором: «... бажання відповісти військовими засобами навіть проти незначної кількості регулярних військ, що діють в іншій країні, може перетворити ситуацію в міжнародний конфлікт. Багатьом країнам не вистачить сміливості піти на такі ризики»[2]. Світ сьогодні шукає розуміння того, чим є гібридна війна й які вона буде мати наслідки. Частина дослідників зазначає, що демократичні держави на чолі з США знаходяться ще на етапі воєн індустріального типу. Суперечність індустріального та гібридного етапів дає змогу зрозуміти, як групи терористів створюють загрозу арміям світу. Вони ґрунтуються на ефективних інформаційних кампаніях та фінансуються транснаціональними неурядовими організаціями. Найскладніше для розуміння гібридної війни є її непередбачуваність: «Від західних демократій очікується поведінка, що відповідає правилам, у той же час від терористів, за визначенням, цього не очікують»[6]. Саме це стає завданням гібридної війни. Її організатори мають широкий набір механізмів для дезінформації та маскування своїх реальних цілей. А тому вони прогнозують помилкові рішення потенційних противників і спрямовують свої зусилля на їх прийняття. Управління держави, яка піддається агресії гібридної війни, стає не прогнозованим, алогічним.

Помилка у прийнятті рішення супротивником закладається наперед, саме вона стає елементом управління супротивником. Ми говоримо про гібридну війну як про невоєнну війну, оскільки в ній військові формально стають «цивільними». У ній гравці державного рівня ховаються за гравцями недержавного рівня. У цьому процесі перші надають військове спорядження, інструкторів, командирів і цілі для других. Відповідно виникають серйозні завдання інформаційного рівня: пропагандистське створення ворога для населення на власному національному рівні, активація гравців недержавного рівня до збройних дій, демобілізація супротивника від активних дій. Гібридна війна буде надавати перевагу тому, хто вміє працювати з масовою свідомістю. Сторона, що атакує, повинна доводити справедливість своїх дій як власному народові, так народу, на який націлена атака. А для атакованої сторони досить важко давати відповідь такій неоголошеній війні.

Гібридна війна стала здобутком та викликом новітнього часу тому, що багато потрібних для неї завдань можна виконати за рахунок інформаційного компоненту. Чим сильнішим стає розвиток інформаційного компоненту, тим легшим буде виконання цих завдань.

Література

1. Війна «гібридна» // Політологічний енциклопедичний словник / Уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. – [За ред. М. П. Требіна]. – Харків: Право, 2015. – 816 с.
2. Грабовський С. «Гібридна війна»: історія і сутність до постановки питання // Українознавство - № 1(18). – 2016. – С. 19-21.
3. Магда Є. В. Гібридна війна: вижити і перемогти. — Х.: Віват, 2015. — 304 с.
4. Магда Є.М. Гібридна війна: сутність та структура феномену. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2489
5. Попович К. В. Гібридна війна як сучасний спосіб ведення війни: історичний та сучасний виміри // Науковий вісник Ужгородського університету. – Серія «Історія». – Вип.2, 2016. – С. 75-79.
6. Почепцов Георгій Гібридна війна: інформаційна складова // [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/14501/2015-10-25-gibrydna-viyna-informatsiyna-skladova/>
7. Сабрі К.Н. Інформаційно-іміджевий аспект гібридної війни // «Молодий вчений» - № 5 (57), травень, 2018. – С. 206-210.
8. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. – К. : НІСД, 2017. – 496 с.

УДК 94 (477)

Криськов А., д. істор. н., проф.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

Грузін В., старший викладач

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД ОФІЦЕРСЬКОГО КОРПУСУ УГА (1918-1920)

Kryskov A., Dr., Prof.

Hruzin V., senior lector

NATIONAL COMPOSITION OF UGA OFFICERS (1918-1920)

Вже в перші тижні існування Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) чисельність українського війська почала стрімко зростати. Але, якщо рядового складу більш-менш вистачало, то офіцерів гостро бракувало. Станом на 21.11.1918 р. армія